

Data: 13.09.2022

Dotyczy: [Rzeczpospolita](#)

ROZBIEŻNOŚCI W INTERPRETACJI PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH OPODATKOWANIA WHT WYPŁAT Z TYTUŁU USŁUG UBEZPIECZENIOWYCH

Zawarcie polisy ubezpieczeniowej jest jednym ze sposobów ograniczenia ryzyk związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. W przypadku wypłat dokonywanych na rzecz zagranicznych ubezpieczycieli bądź zagranicznych spółek z grupy, przedsiębiorcy muszą mierzyć się z rozbieżnościami w wykładni przepisów o podatku u źródła prezentowanymi przez sądy administracyjne i organy podatkowe.

Zakres umów ubezpieczeniowych może obejmować zarówno ubezpieczenie majątku, osób jak i odpowiedzialność cywilną z tytułu wyrządzonych szkód. W przypadku międzynarodowych grup kapitałowych coraz częściej zdarza się, że jeden z podmiotów, w ramach przypisanych mu funkcji w grupie, nabywa polisy od ubezpieczyciela w imieniu wszystkich spółek wchodzących w skład grupy, a następnie obciąża tymi kosztami poszczególne spółki. Działalnie takie posiada uzasadnienie ekonomiczne i ma na celu ograniczenia kosztów ubezpieczeń z uwagi na większe możliwości negocjacji ceny.

Sytuacje te są typowe dla realiów prowadzenia działalności gospodarczej. Jednak w przypadku wypłat dokonywanych na rzecz zagranicznych ubezpieczycieli bądź zagranicznych spółek z grupy, przedsiębiorcy muszą mierzyć się z rozbieżnościami w wykładni przepisów o podatku u źródła. Zgodnie z podejściem organów podatkowych usługi ubezpieczeniowe, jako usługi o charakterze podobnym do poręczeń i gwarancji, podlegają opodatkowaniu podatkiem u źródła. Z kolei sądy administracyjne stoją na stanowisku, że usługi te nie zaliczają się do usług o podobnym charakterze, a co za tym idzie – przepisy o podatku u źródła nie znajdują w tym przypadku zastosowania.

STANOWISKO ORGANÓW PODATKOWYCH

Zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 2a ustawy o CIT podatkiem u źródła objęte są wypłaty dokonywane na rzecz nierezydentów z tytułu świadczeń: doradczych, księgowych, badania rynku, usług prawnych, usług reklamowych, zarządzania i kontroli, przetwarzania danych, usług rekrutacji pracowników i pozyskiwania personelu, gwarancji i poręczeń oraz świadczeń o podobnym charakterze.

Na gruncie tego przepisu organy podatkowe uznają, że usługi ubezpieczeniowe, jako świadczenia podobne do poręczeń i gwarancji, podlegają opodatkowaniu podatkiem u źródła. Opierając się na porównaniu definicji obu umów, dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej w interpretacji indywidualnej z 2 maja 2022 r. (0111-KDIB1-2.4010.25.2022. 2.AW) stwierdził, że: (...) „Istotą zawarcia umowy ubezpieczenia jest zagwarantowanie ubezpieczanemu przez ubezpieczyciela określonych świadczeń (działań) na wypadek wystąpienia określonych zdarzeń. Jakkolwiek niewątpliwie istnieją pewne różnice pomiędzy usługą ubezpieczenia a świadczeniem gwarancji, jednak różnice te nie są na tyle istotne, aby nie można nazwać obu usług świadczeniami o podobnym charakterze”.

W konsekwencji podmioty dokonujące wypłat na rzecz zagranicznego ubezpieczyciela zobowiązane są do pobrania podatku u źródła według stawki 20 proc. Należy mieć jednak na uwadze, że przepisy ustawy o CIT stosuje się z uwzględnieniem umów o unikaniu podwójnego opodatkowania (dalej: umowy o UPO). W typowej umowie o UPO, usługi podobne do usług gwarancji i poręczeń stanowią zyski przedsiębiorstw i co do zasady podlegają opodatkowaniu tylko w państwie, w którym siedzibę ma odbiorca tych należności. Oznacza to, że polski podmiot może nie pobierać podatku u źródła od wypłat dokonanych na rzecz zagranicznego ubezpieczyciela, pod warunkiem uzyskania od niego certyfikatu rezydencji podatkowej oraz dochowania tzw. należytej staranności. Niestety ustawodawca w dalszym ciągu nie zdefiniował pojęcia ani zakresu stosowania „należytej staranności”. Wskazał jedynie, że przy ocenie jej dochowania należy uwzględnić charakter i skalę działalności prowadzonej przez podmiot dokonujący wypłat oraz powiązania pomiędzy podmiotem wypłacającym oraz otrzymującym należności.

Warto zaznaczyć, że obowiązek pobrania podatku u źródła obejmuje również wypłaty dokonywane na rzecz ubezpieczyciela prowadzącego działalność na terytorium Polski w formie zagranicznego zakładu. Zgodnie z ustawą o CIT, podmiot dokonujący wypłat na rzecz zagranicznego zakładu może nie pobierać podatku u źródła, jeżeli pozyska od spółki zagranicznej certyfikat rezydencji podatkowej oraz oświadczenie, że wypłacane należności związane są z działalnością tego zakładu.

Przyjmując kwalifikację usług ubezpieczeniowych zgodną z podejściem organów skarbowych, należy złożyć w terminach wskazanych w przepisach podatkowych deklarację CIT-10Z (jeżeli podatek został pobrany) oraz informację podatkową IFT-2R (niezależnie od tego czy pobrano podatek).

STANOWISKO SĄDÓW ADMINISTRACYJNYCH

Zgodnie z dominującym podejściem sądów administracyjnych, wyrażonym w ramach sądownoadministracyjnej kontroli interpretacji indywidualnych – usługi ubezpieczeniowe nie są podobne do usług gwarancji i poręczeń. W rezultacie wypłaty dokonywane na rzecz zagranicznych ubezpieczycieli nie podlegają opodatkowaniu podatkiem u źródła. Jednocześnie sądy odwołując się do zasad wykładni językowej i systemowej, obalają argumentację organów podatkowych, uzasadniając opodatkowanie tych usług.

Po pierwsze, w orzecznictwie wskazuje się na odmienny charakter obu świadczeń oraz różnice w konstrukcji umów, co w konsekwencji wyklucza uznanie usług ubezpieczeniowych za usługi o charakterze podobnym do gwarancji i poręczeń. Natomiast organy podatkowe w wydawanych interpretacjach unikają porównania cech umów ubezpieczenia z cechami umów poręczenia i gwarancji, ograniczając się jedynie do wskazania podobieństw w definicjach uregulowanych w Kodeksie cywilnym. W ocenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy wyrażonej w wyroku z 22 stycznia 2020 r. (I SA/Bd 655/19) jest to argument niewystarczający i lakoniczny.

Z kolei Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z 9 września 2020 r. (III SA/Wa 2457/19) orzekł, że: (...) „Wprawdzie zarówno zawieranie umów ubezpieczenia, jak i umów gwarancji ubezpieczeniowych należy do czynności ubezpieczeniowych (...) i wspólną ich cechą jest obowiązek świadczenia przez gwaranta lub zakład ubezpieczeń w związku z zaistnieniem określonego zdarzenia, to jednak cechy odróżniające te kategorie wykluczają traktowanie ich jako podobnych”.

Po drugie, oceniając rzetelność i racjonalność ustawodawcy należy zwrócić uwagę na przepisy obowiązujące od 1 stycznia 2022 r. dotyczące minimalnego podatku dochodowego od osób prawnych, w szczególności na art. 24ca ust. 3 pkt 4 lit. a ustawy o CIT. Zgodnie z tym przepisem, jednym z elementów konstrukcji minimalnego podatku dochodowego jest nadwyżka kosztów usług niematerialnych ponad limit określony w ustawie, poniesionych pośrednio lub bezpośrednio na rzecz podmiotów powiązanych z tytułu: usług doradczych, badania rynku, usług reklamowych, zarządzania i kontroli, przetwarzania danych, ubezpieczeń, gwarancji i poręczeń oraz świadczeń o podobnym charakterze.

W powyższej regulacji ustawodawca wyszczególnia usługi ubezpieczeniowe oraz gwarancji i poręczeń a także usługi o podobnym charakterze. Z kolei katalog usług podlegających opodatkowaniu podatkiem u źródła wymienia usługi gwarancji i poręczeń, pomijając usługi ubezpieczeniowe. Mając zatem na uwadze spójność przepisów podatkowych, należy przyjąć, że gdyby intencją racjonalnego ustawodawcy było objęcie podatkiem u źródła usług ubezpieczeniowych, zostałyby one wprost wymienione w art.21 ust. 1 pkt 2a ustawy o CIT. Trudno zatem zgodzić się z argumentacją organu, że na gruncie jednego przepisu tej samej ustawy usługi ubezpieczenia są podobne do usług gwarancji i poręczeń, natomiast na tle innego przepisu świadczeniem podobnym już nie są. Powyższe prowadzi do wniosku, że organ interpretacyjny stosuje wykładnię rozszerzającą nakładając obowiązki podatkowe na czynności, które nie zostały wskazane w przepisach ustawy i co do zasady nie powinny podlegać opodatkowaniu. Podobne stanowisko zostało zaprezentowane we wspomnianym wcześniej wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy z 22 stycznia 2020 r. w odniesieniu do uchylonego art. 15e ustawy o CIT.

ZDANIEM AUTORKI

Analizując niekorzystne dla podatników stanowiska organów podatkowych w przedmiocie opodatkowania podatkiem u źródła wypłat na rzecz podmiotów zagranicznych z tytułu usług ubezpieczeniowych, można mówić o utrwalonej praktyce interpretacyjnej. Pomimo, że art. 14 § 1 Ordynacji podatkowej nakazuje uwzględnianie orzecznictwa sądów administracyjnych przy wydawaniu interpretacji prawa podatkowego, to w odniesieniu do usług ubezpieczeniowych linia orzecznicza sądów nie jest respektowana przez organy podatkowe. W rezultacie nasuwa się pytanie: czy cel takiego działania nie jest wyłącznie profiskalny?

Tymczasem płatnicy podatku u źródła, którzy zamierzają stosować podejście prezentowane przez sądy administracyjne, powinni przygotować się na ryzyko sporu z organem podatkowym. W przeciwnym wypadku należy ostrożnościowo pozyskać od odbiorcy należności certyfikat rezydencji podatkowej oraz dokumentację potwierdzającą dochowanie należytej staranności. Pozwoli to na niepobranie podatku u źródła w Polsce na gruncie umów o UPO.

Podsumowując powyższe rozważania, należy zauważyć, że konieczność podejmowania tego typu decyzji przez płatników podatku u źródła w warunkach braku stabilności i pewności prawa powoduje spadek zaufania do organów podatkowych oraz negatywnie przekłada się na prowadzenie biznesu. Pozostaje mieć nadzieję, że Szef Krajowej Administracji Skarbowej, zgodnie z art. 14e §1 pkt 1 Ordynacji podatkowej, dokona z urzędu zmiany wydanych interpretacji indywidualnych, uwzględniając przy tym orzecznictwo sądów administracyjnych.

Anna Zielony, Senior Associate w [warszawskim biurze Rödl & Partner](#)